EIROPAS KOMISIJA

Briselē, 30.5.2012.
COM(2012) 303 final

Ieteikums

PADOMES IETEIKUMS

par Čehijas 2012. gada valsts reformu programmu

un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Čehijas 2012.–2015. gada konverģences programmu

{SWD(2012) 303 final}

Ieteikums

PADOMES IETEIKUMS

par Čehijas 2012. gada valsts reformu programmu

un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Čehijas 2012.–2015. gada konverģences programmu

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 121. panta 2. punktu un 148. panta 4. punktu,

ņemot vērā Padomes 1997. gada 7. jūlija Regulu (EK) Nr. 1466/97 par budžeta stāvokļa uzraudzības un ekonomikas politikas uzraudzības un koordinācijas stiprināšanu[1] un jo īpaši tās 5. panta 2. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas ieteikumu[2],

ņemot vērā Eiropas Parlamenta rezolūcijas[3],

ņemot vērā Eiropadomes secinājumus,

ņemot vērā Nodarbinātības komitejas atzinumu,

pēc apspriešanās ar Ekonomikas un finanšu komiteju,

tā kā:

(1) Eiropadome 2010. gada 26. martā piekrita Eiropas Komisijas priekšlikumam aizsākt jaunu izaugsmes un nodarbinātības stratēģiju „Eiropa 2020", kam pamatā būtu ciešāka ekonomikas politikas koordinācija, lielākoties pievēršot uzmanību galvenajām jomām, kurās jārīkojas, lai palielinātu Eiropas ilgtspējīgas izaugsmes potenciālu un konkurētspēju.

(2) Padome 2010. gada 13. jūlijā pieņēma ieteikumu par dalībvalstu un Savienības vispārējām ekonomikas politikas pamatnostādnēm (2010.–2014. g.), bet 2010. gada 21. oktobrī – lēmumu par dalībvalstu nodarbinātības politikas pamatnostādnēm[4], kas kopā veido "integrētās pamatnostādnes". Dalībvalstis tika aicinātas ņemt vērā šīs integrētās pamatnostādnes savā ekonomikas un nodarbinātības politikā.

---

1 OV L 209, 2.8.1997., 1. lpp.
2 COM(2012) 303 final.
3 P7_TA(2012) 0048 un P7_TA(2012) 0047.
4 Padomes 2012. gada 26. aprīļa Lēmums 2012/238/ES.

(3) Padome 2011. gada 12. jūlijā pieņēma ieteikumu par Čehijas valsts reformu programmu 2011. gadam un sniedza atzinumu par Čehijas konverģences programmu 2011.–2014. gadam.

(4) Komisija 2011. gada 23. novembrī pieņēma otro Gada izaugsmes pētījumu, tādējādi uzsākot otro Eiropas *ex ante* un integrētas politikas koordinēšanas pusgadu, kas balstās uz stratēģiju "Eiropa 2020". Pamatojoties uz Regulu (ES) Nr. 1176/2011, Komisija 2012. gada 14. februārī pieņēma brīdinājuma mehānisma ziņojumu[5], kurā Čehija netika norādīta kā viena no tām dalībvalstīm, par kurām tiks veikta padziļināta pārskatīšana.

(5) Eiropadome 2012. gada 2. martā apstiprināja finanšu stabilitātes nodrošināšanas, fiskālās konsolidācijas un izaugsmes veicināšanas darbību prioritātes. Tā uzsvēra nepieciešamību īstenot diferencētu, uz izaugsmi vērstu fiskālo konsolidāciju, lai atjaunotu normālus kreditēšanas nosacījumus ekonomikai, veicinātu izaugsmi un konkurētspēju, novērstu krīzes izraisīto bezdarbu un sociālās sekas, kā arī modernizētu valsts pārvaldi.

(6) Čehija 2012. gada 25. aprīlī iesniedza savu konverģences programmu 2012.-2015. gadam, bet 2012. gada 13. aprīlī – 2012. gada valsts reformu programmu. Abas programmas izvērtētas vienlaikus, lai ņemtu vērā to savstarpējo saistību.

(7) Pamatojoties uz 2012. gada konverģences programmas novērtējumu saskaņā ar Padomes Regulu (EK) Nr. 1466/97, Padome uzskata, ka makroekonomikas scenārijs, uz kuru pamatojas programmas budžeta prognozes, ir ticams. Saskaņā ar konverģences programmu ir sagaidāms, ka IKP pieaugums 2012. gadā sasniegs 0,2 % un 2013. gadā – 1,3 %, un Komisijas 2012. gada pavasara prognozē šie skaitļi 2012. un 2013. gadam bija attiecīgi 0 % un 1,5 %. Programmā izklāstītās budžeta stratēģijas mērķis ir līdz 2016. gadam sasniegt līdzsvarotu budžetu. Vispārējās valdības budžeta deficīta mērķis 2,9 % apmērā no IKP 2013. gadā atbilst Padomes 2009. gada 2. decembra ieteikumos noteiktajam termiņam pārmērīga budžeta deficīta novēršanai. Vidējie gada fiskālie pasākumi 0,9 % apmērā no IKP laikposmā no 2010. līdz 2013. gadam, pamatojoties uz (pārrēķināto) strukturālo budžeta bilanci[6], ir nedaudz mazāki, nekā Padomes ieteiktie pasākumi 1 % apmērā no IKP. Programma apstiprina iepriekšējo vidēja termiņa budžeta mērķi (VTM), proti, deficītu 1 % apmērā no IKP, kas atbilstoši atspoguļo Stabilitātes un izaugsmes pakta prasības, kuras jāizpilda 2015. gadā. Virzība uz VTM sasniegšanu ir 0,8 % un 0,7 % no IKP attiecīgi 2014. un 2015. gadā, pamatojoties uz (pārrēķināto) strukturālo bilanci, un valdības tēriņu pieauguma temps atbilst Stabilitātes un izaugsmes pakta izdevumu rādītājam. Programmas budžeta prognozes apdraud vairāki riski. Patlaban Parlamentā apspriestais Likums par finansiālo kompensāciju baznīcām savā spēkā stāšanās gadā palielinātu vispārējās valdības budžeta deficītu par 1,5 % no IKP. Skatoties vispārīgāk, paredzēto konsolidācijas pasākumu veids un apjoms gan attiecībā uz ieņēmumiem, gan tēriņiem ir saistīts ar ievērojamu fiskālās korekcijas ilgtspējības risku pēc programmas perioda beigām. Budžeta korekcijas līdz šim galvenokārt pamatojušās uz vispārējiem izdevumu samazinājumiem, kas ietekmē arī izaugsmi veicinošus izdevumus. 2013.–2015. gadam ir plānots vēl par gandrīz 1 % no IKP samazināt valsts pārvaldes izdevumus, tomēr

---

5 COM(2012) 68 galīgā redakcija.

6 Cikliski koriģētā bilance, izņemot vienreizējos un pagaidu pasākumus, atbilstoši Komisijas dienestu pārrēķiniem, pamatojoties uz programmā sniegto informāciju un izmantojot kopīgi pieņemtu metodiku.

programmā šis samazinājums nav pietiekami detalizēti izklāstīts. Turklāt vairums no plānotajiem pasākumiem ieņēmumu jomā ir pagaidu pasākumi, kuri būtu jāpārtrauc 2015. gadā. Saskaņā ar programmu sagaidāms, ka parāda attiecība pret IKP sasniegs maksimumu, proti, 45,1 % no IKP, 2013. gadā un pēc tam samazināsies galvenokārt tāpēc, ka prognozēta primārās bilances pastāvīga uzlabošanās.

(8) 2011. gadā Čehijas iestādes apstiprināja samazinātās PVN likmes palielināšanu un tabakas akcīzes nodokļu palielināšanu; tās apstiprināja arī svarīgu nodokļu reformu, kas ietekmē darbaspēka nodokļu sistēmu un kam būtu jāstājas spēkā 2014. gadā. 2012. gada aprīlī valdības līmenī tika panākta vienošanās par papildu izmaiņām nodokļu sistēmā. Dažas no tām attiecas uz vides un mājokļu nodokļu jomu, kurās nodokļi patlaban ir pārāk zemi. Darbaspēka nodokļu jomā ierosināto noteikumu pagaidu raksturs radītu papildu izmaksas saistībā ar atbilstības nodrošināšanu un samazinātu paredzamību nodokļu maksātājiem. Turklāt ar jaunajiem priekšlikumiem tikai daļēji tiktu risināts jautājums par zemajiem faktiskajiem nodokļiem pašnodarbinātajiem salīdzinājumā ar algotiem darbiniekiem, kas saistīts ar vienreizēju maksājumu un nodokļu atskaitījumu plašu izmantošanu. Valdība ir arī pieņēmusi pasākumus krāpšanas apkarošanai PVN un degvielas nodokļu jomā un spērusi pirmos soļus, lai ieviestu vienotu iekasēšanas punktu. Tomēr problēma joprojām ir nodokļu maksātāju saistību izpilde, un pašreiz spēkā esošā nodokļu iekasēšanas sistēma nav balstīta uz pamatotu un visaptverošu nodokļu maksātāju saistību izpildes stratēģiju.

(9) Čehijas valdība ir apstiprinājusi un daļēji īstenojusi pensiju sistēmas reformu, kas vērsta uz to, lai atjaunotu fiskālo ilgtspēju un paaugstinātu pensiju uzkrājumus. Tomēr salīdzinājumā ar ES vidējo rādītāju prognozētā nelīdzsvarotība pensiju sistēmā joprojām ir salīdzinoši augsta. Reformā netika iekļauta nepārprotama saikne starp likumā noteikto pensionēšanās vecumu un paredzamo mūža ilgumu. Jaunā fondēto pensiju līmeņa spēja nākotnē palīdzēt nodrošināt augstākas vidējās pensijas ir atkarīga no strādājošo, jo īpaši gados jaunāko, dalības šajā līmenī, kā arī no sagaidāmā ienesīguma līmeņa ilgtermiņā. Tomēr nav ticis paziņots ne par kādiem pasākumiem, lai veicinātu dalību šajā līmenī, un būtu piemēroti potenciālajiem uzkrājējiem sniegt papildu informāciju. Turklāt valdības ierosinātā jaunā priekšlaicīgas pensionēšanās shēma nopietni apdraud reformu, kuru mērķis ir gan efektīvi palielināt pensionēšanās vecumu, gan nodrošināt piemērotas pensijas, ticamību un vērienīgumu.

(10) Vispārējais bezdarba līmenis ir zemāks nekā ES vidējais rādītājs, tomēr sievietēm ar bērniem un citām neaizsargātām iedzīvotāju grupām ir grūti realizēt savu potenciālu darba tirgū. Agrāka atgriešanās no bērna kopšanas atvaļinājuma, kas ļautu nezaudēt prasmes, ir atkarīga no plašākas bērnu aprūpes pakalpojumu pieejamības, jo īpaši bērniem līdz trim gadiem. Šajā sakarā valdība ir mīkstinājusi tehniskās prasības attiecībā uz bērnudārzu izveidošanu uzņēmumos un ir paredzējusi nodokļu atvieglojumus plašākai privātas bērnu aprūpes veicināšanai, tādējādi daļēji īstenojot ieteikumus. Tomēr, tā kā tikai 3 % no par 3 gadiem jaunākiem bērniem oficiāli apmeklē bērnu aprūpes iestādes (salīdzinājumā ar 24 % ES-27 valstīs 2009. gadā), nepieciešami papildu pasākumi nolūkā uzlabot vecāku ar maziem bērniem dalību darba tirgū.

(11) Ir tikuši pieņemti vairāki pasākumi, lai uzlabotu valsts nodarbinātības dienesta darbību. Plašākas sociālo pabalstu reformas ietvaros reģionālie nodarbinātības biroji tika pakļauti jaunam centrālam nodarbinātības birojam, un atbildība par ar apdrošināšanu nesaistītu sociālo pabalstu izmaksu tika pārcelta no pašvaldībām uz

nodarbinātības birojiem. Tomēr pieaugušais darba apjoms radīs vēl lielāku slogu valsts nodarbinātības dienesta darbiniekiem, kuru skaits 2011. gadā samazinājās par 12 %. Lai uzlabotu darbā iekārtošanas pakalpojumus, tika ieviesta sistēma, lai nodarbinātības pakalpojumus kā ārpakalpojumus varētu sniegt privātas aģentūras. Tomēr maksu sistēma šķiet neatbilstoša. Tāpēc vajadzīga papildu rīcība, lai nodrošinātu labāku kvalitāti un efektivitāti apmācībām, palīdzībai darba meklējumos un individuāli pielāgotiem pakalpojumiem. Ir jānodrošina nepieciešamie līdzekļi un stimuli. Būtu jāievieš efektivitātes novērtējums, lai uzlabotu intervenču izmantošanu, un aktivācijas programmu finansējumam jābūt saistītam ar darbības rādītājiem.

(12) Neraugoties uz nesenajiem uzlabojumiem dažās jomās, piemēram, e-valdības pakalpojumiem un administratīvā sloga samazinājumu uzņēmumiem, joprojām ir plašas iespējas uzlabot valsts pārvaldes efektivitāti. Attiecībā uz pretkorupcijas stratēģiju galvenais sasniegums ir bijusi jaunā Likuma par publisko iepirkumu pieņemšana, kas ir spēkā kopš 2012. gada aprīļa. Tomēr, lai nodrošinātu tā efektivitāti un uzticību tam, izšķiroša būs tā pareiza izpilde un īstenošana. Vēl nav risināts jautājums par akciju anonīmu turēšanu. Joprojām tiek gatavots Likums par ierēdņiem, tomēr tas jāpieņem bez vilcināšanās, lai valsts pārvaldei nodrošinātu nepieciešamo stabilitāti. Turklāt svarīgs problēmu avots saistībā ar ES līdzekļu izmantošanu bija publiskā iepirkuma nepilnības un valsts pārvaldes vadības un kontroles sistēmu neoptimāla darbība.

(13) Čehijas ekonomikai jāmobilizē faktori, kas veicina pāreju uz izaugsmi, kas balstīta uz inovāciju, augstāku pievienoto vērtību un cilvēkkapitālu, jo iespējas turpmākai reālai konverģencei, kas pamatojas uz kapitālintensīvu izaugsmi, šķiet visai ierobežotas. Patlaban tiek apspriesta terciārās izglītības reforma. Lai gan tā ietver pašreizējā akreditācijas procesa pamatīgu pārskatīšanu, tā nav pietiekami precīza attiecībā uz ļoti svarīgo jautājumu par kvalitātes izvērtēšanas standartiem, un, ņemot vērā, ka nav sistemātiski vākti un analizēti dati, to neatbalsta akadēmiskās aprindas. Pēc tam, kad sāka pasliktināties Čehijas skolēnu sekmes, valdība ir veikusi pasākumus, lai nodrošinātu mācību rezultāta minimumu, un uzsākusi stratēģiju datortestēšanas izmantošanai valsts mērogā. Tomēr šie pasākumi ir pārāk šauri, lai efektīvi uzlabotu obligātās izglītības kvalitāti un taisnīgumu.

(14) Eiropas pusgada kontekstā Komisija veica visaptverošu analīzi par Čehijas ekonomikas politiku. Komisija ir izvērtējusi konverģences programmu un valsts reformu programmu. Vērtējumā Komisija ņēma vērā ne tikai to lietderību ilgtspējīgas fiskālās un sociālekonomiskās politikas izveidē Čehijas Republikā, bet arī to atbilstību ES noteikumiem un norādēm, ņemot vērā, ka ir jānostiprina Eiropas Savienības vispārējā ekonomiskā pārvaldība, kas panākams, turpmākajos valstu lēmumos ievērojot ES līmeņa norādes. Komisijas ieteikumi saskaņā ar Eiropas pusgadu ir atspoguļoti turpmāk izklāstītajā 1. līdz 6. ieteikumā.

(15) Ņemot vērā minēto novērtējumu, Padome ir izskatījusi Čehijas konverģences programmu, un Padomes atzinums[7] ir atspoguļots turpmākajā 1. ieteikumā,

[7] Saskaņā ar Padomes Regulas (EK) Nr. 1466/97 9. panta 2. punktu.

IESAKA Čehijai laikposmā no 2012. līdz 2013. gadam rīkoties šādi.

1. Nodrošināt plānoto virzību uz pārmērīgā deficīta savlaicīgu novēršanu. Šajā nolūkā pilnībā īstenot 2012. gada budžetu un konkretizēt ilgstošas iedarbības pasākumus, kas nepieciešami 2013. gadā, lai sasniegtu Padomes ieteikumā saskaņā ar pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūru noteikto vidējo ikgadējo strukturālo korekciju. Pēc tam nodrošināt piemērotas strukturālo pielāgojumu darbības, lai nodrošinātu pietiekamu virzību uz vidēja termiņa mērķa sasniegšanu, tostarp izdevumu rādītāja izpildi. Šajā sakarā izvairīties no vērienīgiem samazinājumiem, saglabāt izaugsmi veicinošus izdevumus un pastiprināt pasākumus valsts tēriņu efektivitātes uzlabošanai. Izmantot esošās iespējas paaugstināt nodokļus, kas vismazāk kavē izaugsmi. Pārcelt darbaspēka nodokļu lielo slogu uz mājokļu un vides nodokļu jomu. Samazināt nodokļu režīma atšķirības starp algotiem darbiniekiem un pašnodarbinātajiem. Veikt pasākumus, lai uzlabotu nodokļu iekasēšanu, samazinātu izvairīšanos no nodokļu maksāšanas un uzlabotu nodokļu maksātāju saistību izpildi, tostarp ieviešot vienotu visu nodokļu iekasēšanas punktu.

2. Ieviest turpmākas izmaiņas valsts pensiju sistēmā, lai nodrošinātu to ilgtspēju ilgtermiņā. Pārskatīt plānus attiecībā uz iespēju agrāk atstāt darba tirgu. Nodrošināt gados jaunāku darbinieku plašu dalību paredzētajā fondu shēmā, lai uzlabotu pensiju atbilstību.

3. Veikt papildu pasākumus, lai ievērojami uzlabotu izmaksu ziņā pieejamu un kvalitatīvu pirmsskolas vecuma bērnu aprūpes iestāžu pieejamību.

4. Stiprināt valsts nodarbinātības dienestus, šajā nolūkā paaugstinot apmācību kvalitāti un efektivitāti, darba meklēšanas atbalstu un individualizētus pakalpojumus, tostarp izmantojot ārpakalpojumus.

5. Steidzami pieņemt un īstenot Likumu par ierēdņiem, lai veicinātu valsts pārvaldes stabilitāti un efektivitāti nolūkā nepieļaut pārkāpumus. Nodrošināt atbilstošu jaunā Likuma par publisko iepirkumu īstenošanu. Risināt akciju anonīmas turēšanas jautājumu. Nodrošināt ES līdzekļu pareizu izmantošanu un pastiprināt cīņu pret korupciju.

6. Pieņemt nepieciešamos tiesību aktus, lai izveidotu caurskatāmu un precīzi definētu sistēmu augstākās izglītības un pētniecības iestāžu kvalitātes novērtēšanai. Nodrošināt finansējuma ilgtspēju un tā piesaistīšanu kvalitātes novērtējuma rezultātam. Izveidot uz uzlabojumiem orientētu novērtējuma sistēmu obligātajā izglītībā.

Briselē,

Padomes vārdā –
priekšsēdētājs